

РОЛЬ СУДДІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Здавна справедливість вважається ключовою цінністю, яка визначає інші добродесні якості. Так, Дж. Роулз наголошував, що це є основною добродесністю суспільних інститутів та суть філософських систем. Справедливість є не лише концепцією, що лежить в основі соціальних інститутів, а й фундаментальним елементом державно-правової системи. Вона визначає ідею, яка перетворює громадян у політичну спільноту, та об'єднує між собою з владою, що робить її основою легітимної політичної влади [1].

На сучасному етапі судово-правової реформи в Україні, що спрямована на виконання обов'язку захисту прав та законних інтересів громадян, особливе значення приділяється судовій владі. Розвиток кримінального процесуального законодавства вказує на зміцнення гарантій прав учасників кримінального процесу та розширення повноважень суду в досудовому провадженні.

На жаль, наразі не всі органи, що відстоюють права людини, дотримуються принципів законності, справедливості, прозорості та конфіденційності. Судді повинні забезпечувати справедливість в судочинстві, а це визначається їх правовою культурою, правосвідомістю та мудрістю. Вони мають захищати цінності, закріплені в Конституції, відстоювати волю народу.

Відповідно до частини другої статті 55 Конституції України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Конституція України, таким чином, надає громадянам право безпосередньо звертатися до суду із скаргою на рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Судді вирішують правові спори, визначають вину чи невинуватість, а також застосовують відповідні санкції. Вони зобов'язані діяти незалежно та об'єктивно, керуючись виключно законом. Також вони виконують роль гаранта конституційних прав та свобод громадян, забезпечуючи їхню рівність перед законом. Їхні рішення мають великий вплив на формування правового прецеденту та визначення правових стандартів.

У сучасному суспільстві роль судді є надзвичайно важливою та відповідальною, оскільки вони виступають в якості ключових виконавців правосуддя. Забезпечення прав і справедливості є ключем для функціонування правової системи, а судді, як невід'ємна її частина, відіграють важливу роль у гарантуванні цих принципів. Роль судді полягає в критичному забезпеченні прав та справедливості через незалежне і об'єктивне розглядання справ, вирішення конфліктів та захист основних прав громадян, сприяючи тим самим правовому порядку та підтримці руху до розвинутої та справедливої правової системи.

Крім того, судді відіграють активну роль у врегулюванні конфліктів, впливаючи на мирне врегулювання суперечок у суспільстві. Їхні рішення також сприяють підтримці правопорядку та відновленню справедливості в суспільстві.

Публічне правосуддя ставить за мету належний захист порушених чи оспорюваних прав, свободи та законом охоронюваного інтересу. Воно обговорює універсальну категорію – справедливість, яка є динамічним центром системи звичаїв або моралі, охоплюючи всі сфери життя. Реалізація права на судовий захист передбачає вирішення конфліктних ситуацій чи спорів справедливим та неупередженим незалежним судом у публічному, відкритому й гласному форматі. Особа, яка виносить справедливе рішення, може вважатися справедливим суддею.

Законодавство визначає вимоги до статусу судді, який може зазнавати формально-статичних та реально-динамічних модифікацій. Державна влада може наділити громадянина статусом судді та, в разі законних підстав, позбавити його цього статусу, припинивши повноваження.

Особливо важкі випробування виникають під час війни, коли захист демократії та прав людини стає складнішим, ніж у мирний період. Україна повинна навчитися жити в нових, потенційно небезпечних умовах, і судді мають відігравати роль мірила справедливості, забезпечуючи певний рівень безпеки. Судові рішення будуть справедливими лише тоді, коли судді дотримуються закону, роблять розумний та гуманний аналіз обставин справи та правильно визначають соціальну та правову оцінку. Але не завжди справедливість збігається із законністю. Суддя, керуючись правовою нормою, може прийняти правильне рішення, але врахування індивідуальних особливостей справи не завжди гарантує справедливість.

Отже, роль суддів у забезпеченні прав та справедливості в сучасному суспільстві є критично важливою. Вони виконують ключову функцію у вирішенні правових суперечок та захисті прав людини, забезпечуючи виконання закону й забезпечуючи справедливий судовий

процес. Вплив їхніх рішень на стабільність і довіру до правової системи сприяє розвитку правової держави. Важливо підтримувати незалежність суддів, забезпечуючи належні умови для їхньої роботи, щоб забезпечити ефективну роль суду у зміцненні прав та справедливості в сучасному суспільстві.

Список використаної літератури

1. Роулз Дж. Теорія справедливості: Пер. з англ. К., 2001. С. 26.